

იური

ქართველობის გადასარჩენად

გიგანტი

№ 12 (82) 28 აპრილი 2009

სახალხო

მოძრაობა

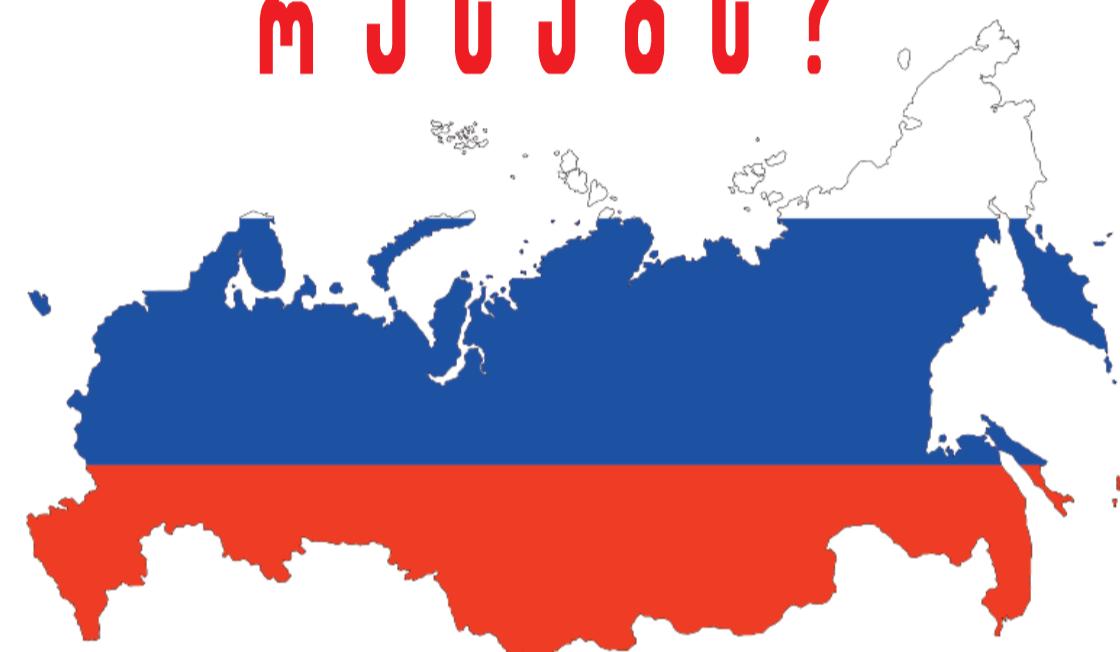
"სამამია დოკუმენტის"

50 00 00 00

რედაქტორის ბგერდი

რუსეთის უძრავი ველების რესენტი

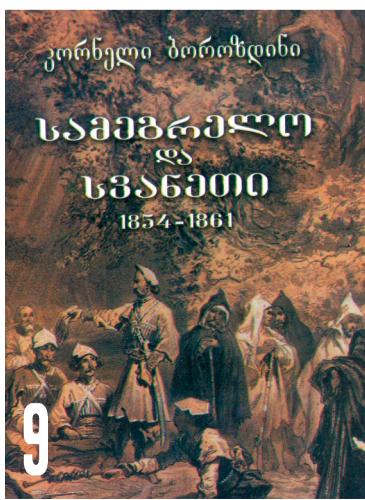
2

რას ამბობენ პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი

7

2009 წლის მარტში ფალიაშვილის ქუჩაზე რესტორანში საგანმყოფო მისულ სააკაშვილს მოსახლეობამ ობსტრუქცია მოუწყო და სამარცხვინოდ გააქცია. იგივე მოხდა 23 აპრილს, როცა, მარჯანიშვილის ქუჩაზე მდებარე რესტორანში მისულ მიხეილ სააკაშვილს დემონსტრანტები მიუვარდნენ და მისადმი სიძულვილი პატრულის მუშაქებს დაატეხეს თავს. ეს თავისთავად მეტყველებს იმაზე, რომ სააკაშვილი ქართველ ხალხს ეზიზდება. მხოლოდ უთავმოყვარეო, ანგარებით შეპყრობილი ადამიანი არ მიაქცევს ყურადღებას ხალხის განწყობას და ყოველნაირად ეცდება შერჩეს თანამდებობას!

9

ნაწყვეტები ვაელინგოს
წიგნიდან "გავპასია"

ამის
დაბარბარის.
ან
დავითყების
უფლება
არც რუსია
აევს და არც
ეართველს!

მაფალუ

"მაფალუს"
რაობისა და
საქმიანობის შესახებ
შალვა ჩოჩიას და
სტეფანე გაგუას
სიმართლეთა
გარევევის მიზნით
სპეციალურად
წარმოებული
"სამედიატორო
სასამართლოს
განაჩენი".

ვიორე ვისომავი

მაფალუ

(დოკუმენტები და კომენტარები)
წიგნი I
(აღტერნაციება)

"მაფალუ" შემოწევით აქციონისტურ-სემინარის მინისტრების
მიერაცხვა და არა არამედ სამართლებრივი ქართული ეკულტურული გამოიყენების
მიზანით დაგენერირებული რეალური მიზანის მიზანის დროს იყო უშდიდის
საგანმყოფო კომიტეტის ააზრისხმებად აროვანანილი დააპატიორებისას დაინია ფიზიკური თანამდებობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მისამართის მუნიციპალიტეტის მიზანით.

ხსოვნის სტრიქონები

ცაჯველის შემოწევით ეცახე გამოიდან "უალათია", რომელიც გახდა გამოიდან თავდაცემული მარტინიშვილი და ჰემარიტი არაური დარიელ აკვის მა ფივა მთავარობი გახდა "ილორში". 113-ე ზელი იღვგა აღმართის დაბატონიდან. 080 28 ჭლის ასაკში შეიმუშავდა გულაციონების უალათიაშვილი აატრიორით 1924 წლის თავდაცემული დააპატიორებული მიზანის მიზანის დროს გამო, რომ საძირის დაგენერირებული რეალური მიზანის მიზანის მიზანის დაინია ფიზიკური თანამდებობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მისამართის მუნიციპალიტეტის მიზანით მისამართის მუნიციპალიტეტის მიზანით.

დავით ქრისტიანი
სამეგრელო
1990-იან
წლებში 4

სამეგრელოს 5
სამაყო
შვილები

ამილ ფილიპესლავა

გაზეთი "ილორი"
აშშენებს შემოწევის
ციკლს, რომელიც
ასახავს ვენეციაში
მსოფლიო
ჩემპიონატის
ზონალურ ეტაპის.

12

ემარურება 11
პატარე
კასპარის
თვისებაა!

საინ დაკარგვის, ან დავიწყების უფლება
პოტ რესსა ძევს და პოტ ქართველს!

(ნაწყვეტები ვასილ ველიჩკოს
წიგნიდან "პავპასია")

1904 წელს, ამ წიგნის ავტორის ვასილ კელიქერის გარდაცვალების შემდეგ, მისი მოსწავლეების მიერ „აგარასიის“ წიგნად გამოცემამ ძალზე ააფორიაქს მთელი პლანეტის სომხური მოსახლეობა. ინგლისში მცხოვრებმა სომქმბა დიდგვარმა გულბეგიანნამ იმ დროისათვის ზღაპრული თანხა – ხუთი მილიონი ფუნგი სტერლინგი (დღევანდველი ქურსით, დაახლოებით სამასი მილიონი ლოდარი) – გადაიხადა, რათა ამ წიგნის მთელი ტირაჟი გაყიდვიდან ამოედოთ და გაენაგდურებინათ, მაგრამ, როგორც ხედავთ, კერაუერს გახდა. თუმცა, სომხებმა ნაწილობრივ მაინც მიაღწიეს საწადელს, რადგან წიგნამდებარე წიგნი გახდავთ ვასილ კელიქერის მთლიანი ნაშრომის პირველი ტომი, მეორე ტომი კი, საერთოდ აღარ გამოსულდა და, ჩვენი დიდი ძიების მიუხედავად, მაინც კერ მოგახერხო მისი პოვნა. როგორც ჩანს, ამ ტომის ხელში ჩაგდება და განადგურება გარეკეული საზღაურის ფასად მაინც მოახერხეს სომხებმა.

კავებასიაში რუსი მოსამსახურები და კლასი დიდი ხანია სომების მდიდრებზეა დამოკიდებული. მხარეში არ არსებობს არც ერთ დაწესებულება, რომლის პრეექტებისა და სამომავლო გამების თაობაზე ცნობილია არ იყოს სომხებისათვის. კვლა ადგილობრივი ტომის დიდგვაროვნები სომხური კექსილების უდედქვეშ იძებეჭინ, რაც მათ, ფარგლების გარეშე მხარის მმართველების ხდის. ბანები, მათ შორის სახელმწიფო ბანიც, მათვე კმორნილებიან. სახელმწიფო ბანების ადგილობრივ განყოფილებებში სააღრიცხვო კომიტეტები თოთქმის მთლიანად სომხეთითა დაყომპლექტებული და საქმაოდ სარფანადაც იქნებენ ამ ფაქტორს. ურთიერთდასხმარების საკრედიტო საზოგადოება, რომლის მთავარი კაპიტალი, ძირითადად, შედარებით მცირე ყოფილი ჩინოვნიკები დანახოვდებან შედგენა, სისტემატურად უმართავს ხელს სოფლის და ქალაქის მეცნიერებს, რომელთაც თავიანთ ხდართებში ჰყავთ გაბმული მთელი ადგილობრივი მოსახლეობა. მთელი კავებასიური პრესა, ყოველგვარი გამორჩეული კლასის გარეშე, ან სომხების ბოძანებით მოქმედებს, ან, საერთოდ, მის საკუთრებას წარმოადგენს.

რომელსაც სომხები გამოსცემენ
და რომელიც შთამეტჭავად სო-
ლიდურია ჩვენს ქირაულ გამო-
ცემებთან შედარებით, მხოლოდ
ასეყუბარ რუსული და იგი ზოზ-
ლით გამსჭვალებითა წმინდა რუ-
სული შემოქმედებითი საწყისე-
ბისადმი.

კენტურამ ამის საშუალება არ მომცა, ამ წერილის ააბეჭდს ვინახავ, რომელშიც რესეს ქალაბარონი თავის ტყიდოსიერ თანამებამულებს მოუწიდებს გადამეტებულ უფლებაზე უარი თქვან, არ მიიღონ საეჭვო კრედიტები და თავიანთი მოსამსახურე ქმრებისა და მმების სახელებს გაუცემოს ხილდნენ. წერილი იმიტომ აირჩადა, რომ არ გაელიზიანებინა ის ფიანსური ბოროლები, რომელთაც ამგარი ქადაგების წარმატებული მქონეს არ აძლევდათ. ამ და სხვა წერილების აკრძალვის მიზე დარღვევაში უთანხმობის საშიროება მოიყავნეს, თუმცა, ასაში სრმებებზე არაფერი იყო თქმული. მაგრამ, რასობრივმა თანხმობამ სრულიადაც არ ჰქონდა ხელი ხელი ცენტურას, რომ ტყიდოსის “ცნობის ფურცელში” მაპადიანობაზე პასეპილის გა-

“օղջօած ևոթեշրօ մռացլօ”:

თუ რას გაულისხმობს იგი ნოტებაში “გაზუღაული”, სხას ქადაგების დასკვნით ნაწილში: “იქნიეთ რწმენა და სასიება დათოსადმი, იქნიეთ თქვენი განთავისუფლების მედი, გიყვარდეთ ერთმანეთი ისე, როგორც ეს ჭეშმარიტ ქრისტიანს შეეკერძა... აიღოთ მაგალითი ჩემგან. მთვლელ ცხოვრების მანძილზე შე მრავალგზის დამცადა ბერძა, მაგრამ ჟავე ღრმა სიბერებში შესულს ჰაიც მწამს და მჯერა. სასოწარგვეთას ნე მიეცემოთ, იყავით მხები, ქეყნანდ არაფერია შედინო, კელლაფერი ფარდობით და ცეკვებადია. მხოლოდ სიმართლე და სიმართლე იმარჯვებს შეველოთვის. ათასგზის მითქვაშ თქმნივის და კიდევ ერთხელ გიმეორებთ: ყოველთვის გეგედორები მაცოცხლოოს იქმდებ, გეგრებ არ მისასალმები თავისუფლების მეტაბულ ალოონს, ჩემი მრავალგრანჯული სომები ხალხის თავისუფლებას”.

არათავემდაბლობის ნიშუშია.
როგორც კი მე ეს მასალები გა-
მოვაქეყნებ, სომხური პრესა და
რუსული ცენტრული წამხვევა ინ-
დარის. ეს მოღალატებისა და
წამეს, თუმცა არასოდეს არა-
ვისოთვის შემთფიცავს, რომ სომ-
ხურ გაზეთებში განოვევენებულ
ფრიად საჩითორო საკითხებს არ
გამოვაქეურებდი. ცენტრული კი,
თოთქისადაც, ჩემს მიურ დაშვებულ
უზესტობებს თთოზე იხვევდა,
გაზეთ “არძაგანქს” ლიად იცავ-
და და გაუვაბრობდებს მთარგმნე-
ლის შეცდომებს მიაწერდა.

მოგვიანებით, თარგმანის სი-
ზუსტე დააფიქსირა კომპეტენ-
ტურმა პოროვნებამ, რომელსაც

ოფიციალური თანამდებობა ეპა-
ვა. გაზეთი “არძაგანქი”, რომლის
კლერიკალურ-რევოლუციური მი-
მართულება ყოველგვარ ფარ-
გლებს გასცდა, ერთ წლის შემ
დებ საბოლოოდ დაიხურა,
მათარგმნებლი კი საერთოდ გაქრა-
ხემთ თვალსაწიერიდან. მას ეში-
ნოდა, რომ სამსახურიდან დაით-
ხოვდნენ, რომელიც მართლა
მსახურობდა რუსულ სამთავ-
როდ დაწესებულებაში.

თითქოს უცნაურია, მაგრამ, რასაც ახლა მოგახსენებთ, სრული ინიაროლე გახსენავთ დანარჩენების პირს, აგად თუ კარგად, ძალუმს რუსული ინტერესების სომებთა თავდასხმებისაგან დაცე. შედარებით დაბალი ღონის ჩონვნიერიათვის კი უსაფრთხო არ გახსენავთ არათუ სომხური ინტრიკების წინააღმდეგ აქტიური მოქმედება, არამედ სომხები ბოლოდების კანონსაწილადმდევრ ქმედებებისადმი პრინციპული დამოკიდებულებაც კი. თუ გამჭლენანი პატორნი არ ჰქოვს, მას აუცილებელად დაგმი გასხვრიან, პირად საქმეს გაუფლეგებენ, სამსახურსაც დაბატოვებინებენ, მის ცოლსა და შვილებს უზრუნველყონ, შეისინებენ მის ვექსელებს, თუკი ამგარი რამ მას გააჩნია, უარს განუცხადებენ კრედიტზე, თუ მას ეს სკირდება.

ტყილიასში არის მყვირალი
ფუფუნებით გაწყობილი დაწე-
სებულება, საჭოტმანო-კულტუ-
რული და მისი შესაფერისი სა-
ხელის მწერა, იგი საქალაქურად
არის შექმნილი სამისიონო, რომ
მოზიდოს რუსი ხინოვნიკები
და შეუქმნას მათ პირობები, რომ-
ლის უსრულებლასყოფად საკუ-
თარი შრომით მოპოვებული
სასახლეები აშკარად არ არის
საქამირისი, სწორ გზას ააცდინოს
ხინოვნიკები მეუღლებები და ად-
გილობრივ მოსახლეობას თავს
მოახვიონ მუდმივი დროსტარე-
ბის სურველი. მე ეს აღვწერე
ტყილისის ზენობისადმი
მიძღვნილ სატირულ ნაწარმო-
ლითიდებში, აამდგნინგ ტყილებულ-
მა ტანჯვა-წამებით დალია
სული. მათი სიკვდილის მიზები
ტრიქინოზი იყო. ქალაქის დუმამ
აღნიშნული საკითხი ერთი
წლის დაგვიანებით განიხილა, მა-
გრამ, მი მოტივით, რომ მთავარი
დამნაშავე ცოცხალი ადარ იყო,
სავა მაღა მივიყენებ.

ებ ში “პორ-გაბაგი” (ახალი ქალაქი). ასეთა სიძინძურე, წევორი დრიკით საწყისბის სხვებისათვის აგრძელებდი მათხოვრიბით ართმევა, ფრანგისტობა, ღორმულებობა და მოსყიდვა სომხური პოლიტიკის მექანიზრება. ეს მოვლი სისტემა გახსნავთ, სისტემა, რომელიც შეჯრებულია შანგრაჟონას, რაც სამარცხევინო რუსული სახლისათვის.

სერიოზულ საკითხებში პავ-
კასიის არალეგალური თავპა-
ცები უფროულესი ზომების გა-
მოყენებასაც არ ერიდვობონენ. მაგალითთან, კერძო სასამართლო
მოღვაწის, ტფილისის სასამ-
ართლო პალატის წევრის
სტრუქტიბიდან სიკვდილი დღემ-
დე რჩება არასასიამოვნო გაუ-
გებრობად (თუმცა, რეალურად
იგი არც თუ გაუგებარია). იგი
გარდაიცვალა მიულოდნელად,
ჯანმრთისი აღსავსებ, როცა მაჟ-
ავდა მნიშვნელოვანი საქმე. სა-
მაგისტროდ, დამტკიცი ადამიანები
უზრუნველყოდ გრძნობენ თაგს, განსაკუთრებით ისინი, კინც სა-
მედიატორები სასამართლოთი
აწარმოებენ მსხვილი სომხური
ქონების დაკანონებას, რისთვისაც
უხვად ღიერები “ნაკონბმრეწვე-

ხსოვნის სტრიქონები

ნაწყვეტებს მეგრულ ენაზე შექმნილი ისტორიული პოემიდან “ბულათია”, რომლის ავტორი გახდავთ თავდაღებული მამული შვილი და ჰეშმარიტი პოეტი დანიელ პავლეს ძე ფიფია, გთავაზობთ გაზეთ “ილორში”. 113-ე წელი ილევა პოეტის დაბადებიდან. იგი 28 წლის ასაკში შეიწირა პოლიტიკურმა უამინდობად – სამშობლოს სივარულით გამსჭვალული გულანთებული პატრიოტი 1924 წლის ოქტომბერში დააპატიმრეს იმის გამო, რომ საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის არსებობის დროს იყო ზუგდიდის სამაზრო კომიტეტის პასუხისმგებელი პროპაგანდისტი. დაპატიმრებისას დანიელ ფიფია თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მესამე ქურსზე სწავლობდა.

დანიელ ფიფია

ჭე იქნება მსგავსობრივ
არეშეუმიშ ნოხი რჩედეს,
თხური პატგნი ლაფაჩათბ
ჯან უდგ დო პამოთ ლურდუ.
დარჯა, სვერებიაში ჩილი,
შანკოცალო თაქ აღურდუ,
ჭანდის შორდით გარაფანდ,
გაფაცევდებ, გაცეცუდებ.

სევერის რე შინოსტუა,
წეუმონიტილი კუნგბა შერი,
ნინათ სქანი მაფალერე,
ართი შერი, ართი გური,
მარა ირო თის თცადგ
ქორდოლასი ეშმაკური.
გურც ჯულაბი ალუხვილ
გოთომეტუანცბ მუთი თოვეური.
პატონი სოლე მიკირუნი
სევერებ თეურე იფინუ,
თოლც ინაყიფინანც,
ანთას ნერო იეჩეუ
იკვანწილებ, ირხინუ
მუმა, ბაძუ თაში ცხორენდ
მუთი თაში ირჩინუ.
პიც თეში თძირანცბ
ითამ დუცე გულუანცბ,
ხეთიშა მარდი ვეგბანაგასი -
სარხოს ვემჟოულუანცბ,
ვალიში მანგო თექი დოლე
სოდე დუწერწინეანცბ,
პატონქბ ლახას, თვორასი
არძოს ქალინდეულუანცბ.
პატონც უფერუანცბინი
შევაწეკდა რე კანდიორი;
ჭიფეწეუმა შეუს თქუანცბ,
უყორც ლგმა დო ხითრი;
კონწარიორე, ნინა უდუ
შეამიანი მუთი ნიგერი,
მითინი კოჩი ვადანდინე
ართ აფ მოჯგირე დო ნტერი.
სოფელც მუჭამც ქაშალგნი
თოლემც ორიუინუანცბ;
ყაზახემც თქეურუნა
არძო მიოცანცალანც,
წელი ეთგმანწებმუნა,
კუნხის დუბარხალუანცი,
მუდაზგმა თგორასი
მირე დოურთინუანცი.
პატონშე ნება უღუ
მუთი თკონი თის თრთ.
ყაზახი შერი უბუმორე
შევა მოხვარებ მითაქ მორთ,
დორონთი, ხატი, ვართი კოჩქ
აქი აკაქ მუშა გორობე.

ବ୍ୟାଙ୍ଗନାତିକ

სვერებია აზნაური,
დაგრეხილი, მოკლე სული,
ენით ვითომ შენი არის
მოკეთეა ერთი გული.
მაგრამ მუდამ მის ცდაშია
ეშმაკობით შეგაჩვენოას,
გულში დვარძლი ნაგუბარი
შაქრად, თაფლად მოგაჩვენოს.
სით ბატონი მიბრუნდება,
ისიც იქით იფინება,
სულ თვალებში შესციცინებს,
ათას პეცად იქეცება,
იდრიკება, იმართება.
წინაპარიც ასე ჰყავდა,
ისიც მათ გზას მიუყვება.
პირსაც ისე გამოაჩენს
ვითომ ბატონს თავს ეგლება.
ახლოს ისე არ ჩაუვლის,
სულჯერ მაღლი არ მიუძღვნას.
ელვასავით შეუდგება
ბატონისგან დასაფიცარს,
მან აგინოს, კიდეც სცემოს
ეგლაფერსაც გადაიტანს.
ბატონს ასე ეფერება,
სხვასთან ხდება ქადნიერი,
წერილთან ხმა მას უბოხდება
უყვარს შეხლა და ხმაური.
ენით მეტად ძირმჭარეა,
შესამიანი, როგორც გველი.
კაცთაგანს ის არ დაინდობს
მოყვარეა თუნდა მტერი.
სოფელში თუ ჩავარდება,
დადის თვალთა ბრიალით,
გლეხი შიშით ითანგება,
არის ერთობ წრიალი.
უცებ წელი ეწვეიტებათ
მისთა ფეხთა ბრახუნით,
თუნდ მრავალჯერ შეიგინოს
ვინ შებედოს მას რამ ბრუნდი.
ბატონისგან ნებართვა აქვს
გლეხს დააღოს ფეხზე ხუნდი.
გლეხებს სული გაუქმიდავთ,
არ ჩანს მყრელი დარღისა,
ღმერთს, ხატსა და აღარც პაც
აქ არარა გასდისა.

“შავფალუს” რაობისა და საქმი-
ანობის შესახებ შალვა ჩოჩიას და
სტეფანე გაგუას სიმართლეთა
გარკვევის მიზნით სპეციალურად
წარმოებული “სამედიატორო
სასამართლოს განაჩენი”.

ქ. ფოთი, საქალაქო თვითმმართველობის ბინა, აგვისტო 26, პ. შალვა ჩოხიამ გაზეო „ერთბის“ №141, 1919 წლის ივნისის 28-ს დასტამბა წერილი საოუზრიო „სამეცნიეროს აკადემიისტები“, რომელშიაც პედაგოგს პ. სტეფანე გაგუას სხვადასხვა ბრალდება წაუკენა. პ. გაგუამ ეს ბრალდებანი უსაფუძვლოდ და უსამართლოდ ჩასთვალა და გამოიწვია კორესპონდენცია სამეცნიერო სასამართლოში. შ. ჩოხიამ ეს წინადაღება მიიღო და მხარეებად აირჩიეს მოსამართლენი: სტ. გაგუამ – სოლიმონ ხოშტარია და სევარიან მუსერიძე, შ. ჩოხიამ – ლუკა დავითაია და მელიტონ მგალობლიშვილი. არჩეულმა ოთხმა მოსამართლემ, თავის მხრივ, სასამართლოს თავმჯდომარედ აირჩიეს გრიგოლ დიასამიძე და მოწვევების ის თბილისიდან. ამ შემადგენლობით სასამართლომ დაიწყო საქმის წარმოება...

სხდომაზე სასამართლომ გამოიკითხა კვალი გამოცხადებულ მოწმეებს საქმის გარემოება; გადაიკითხა არ გამოცხადებული პირების წერილობითი ხვევებანი; აგრძოვე თრიკე მხრისაგან წარმოდგენილი წერილობითი შემოწმებული და შეუმოწმებელი საბუთები და განცხადებანი; გაყვნით გარდა ამისა, კვლა იმ წერილებს, რომელიც დაიბეჭდია მურნალ-გაზეთებში „მაფალუს“ დაარსების გამო. ყოველივე ეს წერილობითი და სამოწმო მასალა სასამართლომ ასწონ-დასწონა, გამოარკია შეაფასა მისი არსებითი შინაგანი დირექტულების მხრით და ერთხმად დაასკვნა:

როგორც გამოძიებიდან ჩანს, რომელიც აწარმოვა სასამართლომ, ქალაქ ფოთში დაახლოებით 1918 წლის ნოემბერში თუ დაკამაჯრში დაარსებულა პატარა ჯგუფი, რომელშიაც, სხვათა შორის, მიყენდა მონაწილეობა მხცოვან პედაგოგს ბ. სტეფანე გაგუას, როგორც კრისტონ თაოსანს. ამ ჯგუფს მიზნად დაუსახავს სამეცნიელოს ისტორიის, არქეოლოგიის, ზენეზულდების და ენის ჟენტილობა, პერიოდულ და სხვ გამოცემათა ბეჭდვა მეცნიელ ენაზე და სახოგადოდ საგანმანათლებლო საქმის მოწყობა ამ კუთხეში. ასე სსნიან დაწყებულ საქმეს თვით ამ ჯგუფის დამარსებელთან. ამ ჯგუფის პოლარტიკური სახით გამოძიების მასალით ვერ

1919 წლის აპრილის 17 ქ. ახ-
ალხენაში დაბრსდა მეორე ჯგუ-
ფი დაახლოებით იმავე მიზნით, უმ-
ტესად ახალგაზრდობისაგან
შემდგარი, სტუდენტ მიხეილ
კანკავას და მის ძმის ალექსანდრეს
თაოსნობით. ამ მეორე ჯგუფის მიერთ
საქმის დამტკიცებო დაურქმევით
“მაფალუშ”, რაც ქართულად ნიშ-
ნაეს გაფურჩქნას და შემდეგ აფ-
ვავილებას. ამ ჯგუფის თავმჯდო-
მარებ მიხ. კანკავას განცხადებით,
ყოფილი პედაგოგი ბ-ნი ლადი
გაღუა, რომელიც, როგორც გამოირკ-
ვა, სრულებით ნათესავი არ ყოფი-
ლა ზემოთხსენებულ სტ. გაღუასი.
როგორც ჩანს გაზეთების კორე-
სპონსორულებიდან და ზუგდიდის
სოციალ-დემოკრატიულ, სოციალ-
უცხოულისტთა და სოციალ-რევ-
ოლუციონერთა პარტიების ორგა-
ნიზაციების, აგრეთვე შავი ზღვის
რეინისგზის მუშათა და მოსამსახ-
ურეთა პრივატონალურ კაგშირის
შემოწმებულ მოწმებიდან
“მაფალუშ” თავმჯდომარის ამხ-
ანაგს სტუდენტს მიხეილ კანკავას

፩ ፪ ፫ ፬

განსვენებულ ცოდილ ქართველ
საზოგადო მოღვაწის იონა მეუ-
ნარგაიას დასაფლავებაზე სოფელ
ცაშში მეგრულად წარმოუქმებამს
“მაფალუშს” სახელით პოლი-
ტიკური შინაარსის სიტყვა
სამეცნიელოს პოლიტიკური
წყობილების შესახებ, რომლიდანაც
ყველას შეეძლო გამოიტანა ის
დასკვნა, რომ **“მაფალუშს”** უნდა
პქონოდა პოლიტიკური ჯგუფის
ან პარტიის სახიათი. ეს პოლი-
ტიკური ხასიათი **“მაფალუშს”**
სასამართლოს წინაშე სამოწმო
ჩვენების დროს უარყო სტუდენტები,
მიხეილ კანკავამ და განაცხადა,
რომ ჯგუფს პქია სახელად
“სამეგრელოს კულტურის მოყვარე
ჯგუფი **“მაფალუშ”**. ეს საკითხი
სასამართლომ ვერ გამოიძია,
რადგან მის პირდაპირ საგანსა და
კომპეტენციას არ შეეხებოდა.
სასამართლო იმდეს გამოთქმაში,
რომ ამ საკითხს, როგორც კველა
ამგვარ საკითხებს, ჯეროვან ყუ-
რადებას მიაქცევნ ადგილობრივი
პოლიტიკური პარტიებს როგანი-
ზაციების, საქმეს სავსებით გაა-
შექმნებ და სისწორით გამოიძიებენ
და გამოარკვევენ.

ფოთის ჯგუფისა და “მაფალუ-
ებს” შორის არსებობდა ურთიერ-
თობა, რომელიც გამოიხატებოდა
იმაში, რომ ფოთის ჯგუფის სხ-
დომებს ესწრებოდა “მაფალუუს”
წარმომადგენელი მიხეილ კანკავა,
და საერთო წესდების დირექტორე-
ბის შემუშავებაში იღებდა მონაწ-
ილეობას. მიხეილ კანკავა შე-
თანხმებულა ფოთის ჯგუფთან, რომ
მათ ეჭნებათ მხოლოდ კულტუ-
რული მიზნები. სხენებულ წესდე-
ბის პროგრესის საბოლოო რეალიკია
მიენდო თბილისში მიმავალ პედა-
გოგს ბ-ნ სერგი დანელიას, რომელ-
საც შემდგა ეს პროექტი უნდა
დაექტამდა ერთ-ერთ გაზეოში.

სასამართლო აგრეთვე საჭიროდ
პრაცეს ადნიშნოს, რომ სასამართ-
ლოს საქმის წარმოადგის დროს არ

დაშინებულმა რესის ძველი რე-
ჟიმის აგნტებისაგან გამოგონილ
მეგრელების დანარჩენ
ქართველებისაგან გამოიშველ
ზომებით, წვერმა საზოგადოებამ
“მაფალუშ” ამბავი მიიღო ზარდამ-
ცემ ამბად, თოთქოს დაიბადა
მეგრული სკარატიზმი.

სასამართლო კერ დამადასტური იმ
გარემოებას, რომ მეგრული ჯგუფის
დაარსებამ და მათ გარშემო ამზე-
დარჩა სამრესარო მთება-მოთებაშ
შექმნა ის ნიადაგი, რომელშიც
ადვილად შეიძლება გამოიწველო
აზრებმა ფეხი გაიღდას და დაპ-
ბადოს წარმოდგენა, თითქოს
მეგრელები ცალკე ხალხს,
ეროვნებას წარმოადგენ დანარჩენ
ქართველებისგან. ამისთვის ნი-
ადაგს შეუძლია მიიზიდოს სხ-
ვადასხვა ჯურის ავანგრიურისტები
სათარჯოდ და თავიანთ ბნელ
საქმეების გამოსაწყობად.

აი, სწორედ ამ საშინელმა, გულ-
საკლავმა პერსეკტივამ ბევრი შეგ-
ნებული ქართველი მოქალაქე და
მამული შევილი სამართლიანად
ადამგორთ და აიძულა, როგორც
ზემოთსენებული ჯგუფების, ისე

კავკასიის მემკვიდრეობის უკუღმართობის გამოსახუნად და გამოსაძირებად. უყვალთვის შესაძლებელია შემდგე ჰეშმარიტების აღდგნა. ამისთვის მრავალი გზაა და ერთ-ერთი მათგანი დღევანდველი სასამართლო, რომელიც მოსამართლეთა სინდის თანახმად ერთბად აღიარებს, რომ თავმოყრილმა მის ხელში მასალამ ვერ დაუტექცა მას, რომ სტეფანე გაგუას შეპრობილი იყოს მეგრული სეპარატიზმით, რომ იგი გიმნაზიაში მოწავეებს ყოვდეს მეგრულ და გურულ ჯგუფებად. თვით ბ. ჩოჩუამაც განაცხადა, რომ ეს ამბავი მხოლოდ როგორც ხმად გაგრილი მოიყვანა თავის კორეს სამონაცვაში.

მხოლოდ საჭიროდ ვთვლიოთ
აღვნიშვილი აქ, რომ სტეფანე გაგუაშ
სასამართლოს შეკითხვაზე განაცხ-
ადა: „სადი პედაგოგიური პრინციპი
მოთხოვეს, რომ სწავლება სკოლებ-
ში ხდებოდეს ხალხის გასაგებ

ენაზე, სამეგრელოში ასეთი ენა
არის მეგრული, იმ ადგილების
გამორიცხვით, სადაც ქართულ
ენაზე ლაპარაკობენ, მაგალითად,
როგორც გორდი, საჭიდაო და
სხვა, თუმცა, ამაზე ლაპარაკი ჯერ-
ჯერობით ნააღრევია. ისე კი დარ-
წმუნებული გარ, როცა საქართვე-
ლოს რესპუბლიკა მოღონიერდება,
ოვითონ განახორციელებს ამას".

არ დამტკიცდა აგრეთვე, რომ
სტეფანე გაგუას მიეკვეს სოფლის
მასწავლებლებისათვის რაიმე
“ფარული ღირებტივები”, ესეც შ.
ხომიამ მოიყვანა თავის კორესპონ-
დენციაში როგორც ხმა.

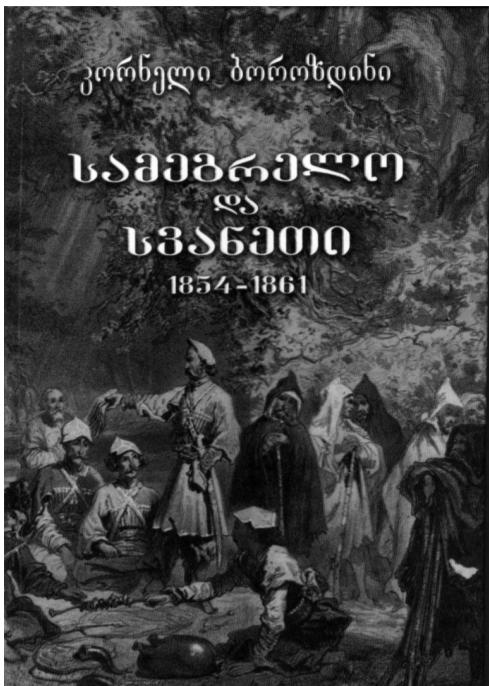
შემდეგ სასამართლო შენიშნავს,

რომ კორესპონდენციის სიტყვები
“პროგრამორული მუშაობა” და
“ქართველ მოძმეობა შორის
შუღლისა და მტრობის ოქსა”
სტეფანე გაგუას არ ეხება და ოფიც
ბ. ჩოჩიამაც განაცხადა, რომ ამ
სიტყვების დაწერის დროს სტ.
ააგუა მას სახაში არ ჰყოლია.

შეგრებელების საქროო მტრების.
მოელი მასალა, შეგროვილი
სასამართლოს მიერ ამ საქმეზე და
ოქმები სასამართლომ გადაწყვიტა
გადასცეს ქ. თბილისში ქართულ
ისტორიის და ეთნოგრაფიის სახო-
გადასცება.

ଓଲ୍ଡମଣି

სამართლებო და საკუთრი

ამ წიგნის ავტორის, კორნელი
ბოროზდინის სამსახურეობრივი ქარი-
ჟა გავკასიაში დაიწყო. იგი ჯერ
მთავარმართებლის ქანცელარიაში
შეშაობდა, შემდგე კი (1854 წელს)
სამეცნიელოს დედოფლალთან მთავლინეს
მიწერ-მოწერის საწარმოებლად და მისი
შეიღების აღმზრდებლად. 1858 წელს
დაინიშნა სენაკის ოლქის უფროსად,
სადაც 1867 წლამდე იმსახურა. სწორედ
აյ გაეცნო იგი სამეცნიელოს მოსახლეო-
ბის კოფას, რომელიც საინტერესოდ აღ-
წერა თავის წიგნში.

ბოროზდინის მოგონებებში საქმაოდ
კრიკლად არის გადმოცემის თხ-
მალევითი ჯარების მიერ სამეცნიე-
ლოს აწიოკება, რომელიც შემდგე
რუსმა ჯარის ძალებმა ალაპერს.

კორნელი ბოროვდინი

ამათ მოსდევდნენ მათი თანამოგ-ვარენი, რომელთაც სათავეში ედგა ელიზბარ დადიანი. ელიზბარს ემხრო-ბოდნენ აგრეთვე სხვა გვარის თავად-აზ-ნაურები – მხეიძენი, მიქაელი, დგე-ბუაძენი და სხვანი. ეს ჯგუფი დიდი ხა-ნია გულწრფელად ნატრობდა: მაღლე ენახნა მთავრის მართვა-გამგეობის გაუქმება; თავის მისწრაფებით ეს ჯგუ-ფი რუსელის ორიენტაციისა იყო და მეტი არაფერი უნდოდა, ოლონდ მაღლე ენახნა ისეთის წესწყობილების შე-მოღება, როგორიც იყო მეზობელ მხა-რეებში – იმერეთსა და გურიაში. მთავრის რექიმი არა მარტო იმიტომ ეჯავრებოდათ, რომ ამ რექიმის დროს შეუძლებელი იყო რაიმე წინსვლა მხარის მატერიალური კეთილდღეობის საქმეში (მთავრის თვალი და ხელი უბოლიშოთ ფათურობდა ყველგან და ქვეშმრდომებს რაც რამ საუკეთესო პქონდათ, ყველაფერს ართმევდა), არამედ უმთავრესად იმიტომ, რომ მაღლალი წოდე-ბის პირადი უფლებანი საგებით მო-წათან იყვნენ გასწორებულნი. მეგრე-ლი თავადი თუ აზნაური, როცა რუსის სახელმწიფო სამსახურში შედიოდა, ვალდებული იყო წინასწარ ამის ნებართვა მთავრისათვის ეთხოვნა, და რამდენი ხანიც უნდა ემსახურნა და რაც უფრო მაღალ ხარისხამდე ასულიყო, სამ-შობლოში რომ დაბრუნდებოდა, მთავრის პიროვნების წინაშე ისევ პირველყოფილ არარაობად იქცეოდა; მის მიერ შექნილ ხარისხს, სამსახურში მიღებულ განსხვავების ნიშნებს მთავრისათვის ისევე არა პქონდა მნიშვნელობა, როგორც არა პქონდა მნიშვნელობა მის მიერ შექნილ განათლებას და საქმიანობის უნარს. ასეთები მთავრისათვის არამც თუ საჭირონი არ იყვნენ, არამედ თავი-დან იშორებდა; ვინც გარშემო ეხვაო, ყვა-ლასგან სრულ მონურ მორჩილებას თხოულილდა, რასაც ვერ მოსთხოვდა განათლებულ და გარუსებულ ქვეშმ-რდომებს. და რაც უფრო ოზრდებოდა წრე ისეთი განათლებული პირებისა, მით უფრო მწვავედებოდა მათი ურთიერთობა მთავარობან, რომელიც მათს თავმოყ-ვარებას ჩალად არ აგდებდა. მრავალი იყო მეტად აღმაშვოლებელი ფაქტები და მაგალითად მოვიყვან ერთ მათგანს.

ა ზნაურ ანდრო გეგმვებორს
პატარაობაში შემთხვევა პქნონდა ტყილ-
ისში ჩასულიყო. იქ გიმნაზიაში შევიდა,
ძალიან კარგად სწავლობდა, სწავლა
დამთავრა და უნდოდა სახელმწიფო სამ-
სახურში შესულიყო, ამისთვის საჯირო
სრულებითაც არა პჟიქრობდა დედ-
ოფლის შერყეულ ძალაუფლებისათვის
შველა აღმოვჩინა რითიმე.

ნაურებისა განსაკუთრებულის ფულადი გადასახადით დაპეტეგრა, რომელსაც საუდიერო ერქვა. ეს გადასახადი ვითომ მთავრობისა და საერობო საჭიროებას ხმარდებოდა, ნამდვილათ კი, როგორც ეს ყველამ იცოდა, ეს თანხა სავსებით მიღიოდა მთავრის პირად სალაროში. აზნაურები დრტვინავდნენ, ეურჩებოდნენ ამ გადასახადის მოკრეფას, მაგრამ მთავარმა, ჩიქოვანთა გვაროვნობის დახმარებით, აიძულა აზნაურები მისი მოთხოვნა აესრულებინათ.

ბოდა სუჯუნა, სადაც ძველს ეკლესიაში ესვენა სახწაულმოქმედი ხატი წმ. გიორგისა. მეგრელთა ამ მფარველთან მოჰკონდათ შესაწირავნი, მის სახელს მიაწერდნენ ხშირ მოსახლეებიან მამულებს და ყმებს, რომელთა შორის იმფოფებოდა ებრაელთა ახალშენიც. წმ. გიორგისთვის ებრაელები ოდესდაც ერთ მთავართაგანს შეუწირავს, და ებენიც წმ. გიორგის გადასახადს თაფლის სანთლით წესიერათ იხდიოდნენ.

როგორც ხედავთ, “ჰყონიდელს”

კველა ქვეყანაში, სადაც ოქტომბერს სამღვდელოებას საზოგადოების თავის-უფალ კლასის შესაფერისი ადგილი უქირავს, სოფლის მღვდელი ყოველთვის შეიძლება გამოიყენოს კაცმა აჯანყებული ხალხის დასამშვიდებლად, მაგრამ სამეცნიეროში სამღვდელოების სამოქალაქო უფლებანი იმდენად იყენებ დამცირებული, რომ მთავარმა დავით დადიანმა მხოლოდ 1842 წელს გაანთვის-უფლა სამღვდელოება ბატონ-ყმური დამოიდებულებისაგან. მღვდელი იმავე პირად და საადგილმამჟღლო ბეგარას იხდიდა, როგორც იხდიდა გლეხი, და როდესაც ბატონი ერთი ადგილიდან სხვაგან მიღიოდა, ბატონის მსახურთა შორის მღვდელსაც ხედავდით, ბატონის ბარგით დატვირთულს. თითქმის კოველ მებატონება პქონდა თავისი კარის ეჭლესია, გარედან ხის ბეღლის მხვავხი, რომელსაც სახურავზედ ხის ჯვარი პქონდა გაკეთებული; შიგნით მეტად სადა საკურთხეველი იყო, ხოლო საღმრთო წერილის წიგნები, სამქაული, ოდიკი და ბარბიზ-ფეშებმ მებატონის საკუჭნაოში ინახებოდა. როცა უნდა ეწიონათ, მეკუჭნავე ქალს კველა ეს ნივთები ეჭლესიაში გამოპქონდა და დაუძახებდნენ იმ ყმას, რომელსაც მღვდელი ერქვა, ისიც შეიმოსებოდა და სწირავდა. ნაწირვებს კველაფერს ისევ საკუჭნაოში ჩაქერბავდნენ, ხოლო მღვდელი თავის მოვალეობის აღსრულებას შეუდგებოდა, როგორც ყმა. მებატონები მღვდელებსაც ისევე ჰყიდვნენ, როგორც კველა თავისს ყმებს, და მოგონილი არ გახლავს ცნობილ მოგზაურის შარდენის (ორას წელზე მეტია, რაც სამეცნიეროში უმოგზაურნია) ნაამბობი იმაზე, თუ ერთ მებატონებს როგორ მოუწვევია ერთ ქლებში 12 მღვდელი, ისე დაუთვრია, რომ არაფერი ესმოდათ და მიუვანია ერთოსმალოს მესანდლესათვის (სანდალი ფლეუკა - რედ.), ამასაც სტამბოლში წაუყვანია მონების ბაზარზე გასაყიდად. და ოუმცა მთავარმა დავით დადიანმა მღვდლები ბატონებისაგან გაანთვის-უფლა, მაგრამ ეს სულ ახლა ხასახა მოხდა და დაუძახებდნენ იმას, როცა და დააჯერა - უკველი ბუნებრივი ბეგარა და სამუშაო გადაეყვანა ფულზე, და თან არწმუნებდა - ბეგარა და სამსახური ეპისკოპოსის დირსებას ამცირებს. მთავარიც დაცყვა ეპისკოპოსის შთაგონებას: ყოველი კომლი გლეხი, ბუნებრივი გადასახადის და სამუშაოს მაგიერ, იძულებული იყო ეხადნა სამი მანეთი ფულად, და ჭყონდიდელი წლიურად დებულობდა ათას ორას თუმანს, რაც სრულებით აქმაყოფილებდა იმას. გლეხებიც მადლიერი იყვნენ ასეთ ახალ ლიბერალურ წესისა. მაგრამ თუ ჭყონდიდელი პფიქრობდა, რომ საქმე ამით გათავდებოდა, მთავარი ამ რეფორმაში ჰქედავდა სხვა რეფორმის შთანასახს, სახელდობრ: იმას განხრახული პქონდა ჭყონდიდელისათვის ათას ორასი თუმანი თავის საზინიდან მიეცა, ხოლო საეკლესიო მამული საკუთარ საუფლისწელო მამულად გადმოეწერნა. ამის ასახრულებლად კველობით უწინარეს საჭირო იყო წმ. გიორგის სახწაულმოქმედი ხატი სუჯუნიდან მარტვილში გადმოესვენებინა და ამისთვის რაიმე დასაჯერებელი საბაბი გამოეგონებინა, გადმოესახლებინა, ეგრე ვსთქვათ, წმინდა და მფარველი თავის მუდმივ სამყოფელ ადგილიდან და ამით გაეუქმებინა მისი უშეულო კავშირი სუჯუნის მამულებთან. ხალხის თვალში ეს აკტი გადასახლებისა ეტოლებოდა მებატონის გადმოსახლების თავის დედულ-მამულიდან, და ამის შემდეგ მამულის გადასვლა სხვა პირის ხელში, რა თქმაუნდა, დასაჯერებელი მიზეზებით მოწყობილი, ერთგარად დაკანონებული იქმნებოდა. ეს გეგმა მეტად ოსტატურად იყო მოწყობილი დავითის მიერ, მაგრამ მისის ბიძის, ჭყონდიდელის სიცოცხლეში ამაზე ხმა-კრინტის ამოღებაც კი არ შეიძლებოდა: ჭყონდიდელს

შაოსანი სამდგელოება სულ სხვა მდგრმარეობაში იყო. ამას მთელი იერ-არქია ჰქონდა და მრავალი მონასტერი. მათ შორის ყველაზე მაღლა იდგა თავისი დისტული, მართალია, საკუთარ თავზე მეტად უყვარდა, მაგრამ ამაზე მაინც არაფრის გულისთვის არ დას-თანხმდებოდა.

მარტვილისა – შიგ იყო რეზიდენცია ეპისკოპოზისა, რომელიც ჰუნდიდელის ტიტულს ატარებდა. მისი მდგომარეობა შეიძლება შეგვეღარებისა კათოლიკე ეპისკოპოზის მდგომარეობისათვის დასავლეთში, კი. ის იყო, ასე ვთქვათ, მწყემსი ეკლესიისა, ამავე დროს იყო პატრონი უზარმაზარი საეკლესიო მამულისა, რომელზეც ესახლნენ აზნაურები და გლეხები, მისნი ქვეშმრდომნი. ეს მამული “საჭონდიდლოდ” წოდებული, მთელს სამეგრელოში იყო გაფანტული, მაგრამ მთავარი მისი ნაწილი იმყოფებოდა აბაშის, ტეხურის და რიონის მდინარეებს შორის, და ამ ადგილას ითვლებოდა სამ ათას კომლზე მეტი გლეხი. შეაგულ სოფლად ითვლება მაგრამ აპა, ბიძა გარდაიცვალა, და დავითმა ისწრაფა და ჰუნდიდლობაზე ჯრუჟის (რაჭაში) მონასტრის არქიმან-დრიტი, აზნაურ გაბუნების გვარის კაცი, თეოფანე დაასახელდა. თეოფანე, რა თქმა უნდა, აკურთხეს ეპისკოპოსად და მის, როგორც ბრძმა იარაღის, დახმარებით დავითს იმედი ჰქონდა თავისი გეგმა განეხორციელებინა და საეკლესიო მამულები საუფლისტულოდ გაეხადნა. მაგრამ კაცი ბჭობდა – ღმერთი იცინოდა. თეოფანეს კურთხევის შემდეგ რამდენსამე თვესაც არ გაუვლია, ისე მთავარი დავითი გარდაიცვალა და დედოფალს ანდერძად დაუგდო თავისი გეგმის განხორციელება.

